

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1991/18

KARAR NO : 1991/20

ÖZET : 1608 sayılı Kanun uyarınca 15 gün ticaret ve sanattan men (iş yeri kapatma) cezasına ilişkin belediye encümeni kararının iptali istemiyle açılan davanın 1608 sayılı yasa uyarınca adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ali Öztürk

Karşı Taraf : Belediye Başkanlığı- Eşmekaya

O L A Y : Davacı, Zabıta Yönetmeliğine aykırı davrandığı gerekçesiyle

le 1608 sayılı yasa gereğince 25.000 lira para cezası ile cezalandırılması ve aynı yasa'nın 1. maddesi uyarınca 15 gün ticaret ve sanattan men (iş yeri kapatma) cezası verilmesine ilişkin 22.3.1991 gün ve 12 sayılı encümen kararının iptali istemiyle adli yargıya başvurmuştur.

Aksaray Sulh Ceza Mahkemesi, 29.3.1991 gün ve 14 sayılı; davacının daha önce belediyece verilen üç günlük işyeri kapatma cezasına karşın, Konya İdare Mahkemesinden aldığı yürütmenin durdurulması kararına dayanarak işyerini açmış olduğunu gözönüne alınarak kesilen para cezasının kaldırılmasına karar vermiş; işyeri kapatılmasına ilişkin encümen kararına karşı itirazı da mahkemenin görevine girmediği gerekçesiyle yetkisizlik yönünden reddetmiş, karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

15 gün ticaret ve sanattan men cezasının kaldırılması istemiyle idare mahkemesinde açılan davada Konya İdare Mahkemesi, 10.4.1991 gün ve 426 sayılı; 1608 sayılı Yasanın 1. maddesine göre bu tür uyuşmazlıkların çözüm yerinin adli yargı olduğu ancak, sulh ceza mahkemesince daha evvel görevsizlik kararı verilmiş bulunduğundan 2247 sayılı Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş, dosya 22.4.1991 tarihinde Uyuşmazlık Mahkemesine gelmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Yılmaz Aliefendioğlu'nun Başkanlığı'nda, Hüseyin Örmeci, Kamil Kadioğlu, Rüştü Altay, Aysel Pekiner, Osman Şimşek ve Adnan Altın'ın katılmaları ile yaptığı 10.7.1991 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı Erkal Evliyaoğlu ve Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'in 1608 sayılı yasaya göre verilen cezaların aynı yasanın 1. ve 15. maddelerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği yolundaki sözlü ve yazılı düşünceleri alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, ticaret ve sanattan men (iş yeri kapatma) cezası verilmesine ilişkin Belediye Encümeni Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16.4.1924 tarihli ve 486 numaralı kanunun bazı maddelerini muaddil 15.5.1930 günlü ve 1608 sayılı kanunun 3.1.1940 gün ve 3764 sayılı kanunla değişik 1. maddesinde: "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve selahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenler ^{ie} belediye kanun ve nizam ve talimat ^{name}lerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara ~~ellilime~~ kadar hafif para cezası tertibine (sözü edilen hafif para cezası 12.6.1979 günlü, 2248 sayılı Yasa'nın 23. maddesi ile 30 misline çıkarılmıştır) ve üç günden on beş güne kadar ticaret ~~ta~~ ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536., 538., 557., 559. ve 577. maddeleri ile 553. ^{üncü} maddesinin ~~bir~~ maddesinde yazılı cezaları tayine belediye encümenleri selahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler." kuralı yer almaktadır.

Aynı Kanunun 5.7.1934 günlü ve 2575 sayılı Kanunla değişik 5. maddesinde "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla ~~da~~ şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir. İtirazda sebep gösterilmesi şarttır. Sebep gösterilmeyen itirazlar yapılmamış sayılır. Ticaret ve sanattan men kararlarıyla ~~da~~ para cezasını vermediğinden dolayı hapse değiştirme hükmünün infazı itirazın neticesine kadar geri bırakılır." denilmektedir.

Maddede geçen "mahsus hakim" ibaresi ile bu kanun uyarınca verilecek cezalar nedeniyle yapılacak itirazlarda görevli ve yetkili olacak özel hakimlerin ifade edilmek istendiği, 1608 sayılı Kanunun gerekçesinden anlaşılmaktadır. 486 sayılı Kanunda bu kabil belediye cezaları hakkında hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmişken, 1927 yılında yürürlüğe giren 959 sayılı Kanunla, bunlara idare heyetleri önünde itiraz imkanı tanınmıştır. Bu uygulama idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevlerinin türü itibarıyla uygun görülmemiş ve 1608 sayılı Kanun bu anlayışla ve konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla düzenlenmiştir. Nitekim 1608 sayılı Kanunun 30.3.1930 günlü Adliye Encümeni Mazbatasında, kanunun bir yönüyle, "ceza tertibi dolayısıyla herhangi bir haksızlık ve mağduriyete uğradıkları" iddia edenlerin itirazlarına en seri bir surette ve tam bir itminan verecek merciler tarafından tetkikine imkan vermeyi temine matuf "olduğu ifade edildikten sonra" 5. ve 6. maddelerde itiraz merci olarak, belediye işleri çok olan yerlerde mahsus hakim ihdas olunarak o hakimler ve olmayan yerlerde sulh hakimleri selahiyetli addolunmuş ve bu suretle itirazların bir hakim huzurunda tetkiki suretiyle tatminkar bir usul kabul olunmuştur" denilmektedir. Bu suretle maddedeki "mahsus hakim" ibaresinden sadece belediye işlerine bakmakla görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Şifahi itirazları da kabul ile inceleyebileceği ve gerektiğinde muterizi celbederek dinleyebileceği ifade edilen "mahsus hakim" in yazılı yargılama usulünü

uygulayan idare mahkemesi olarak anlaşılması mümkün değildir.

Esasen Kanundaki mahsus hakim olmayan yerlerde sulh hakiminin yetkili olduğuna dair hüküm de bu sonucu doğrulamaktadır.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Konya İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile Aksaray Sulh Ceza Mahkemesi'nin 29.3.1981 günlü, 14 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 10.7.1991 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

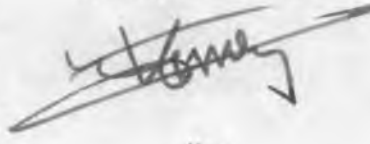
Başkan

Yılmaz ALİFENDİOĞLU

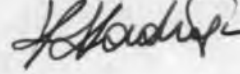
Üye

Hüseyin Örmeci

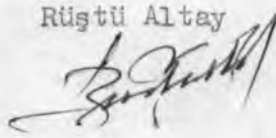
Üye

Kamil Kadioğlu

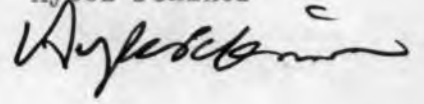
Üye

Rüştü Altay

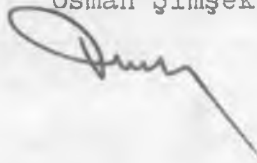
Üye

Aysel Pekiner

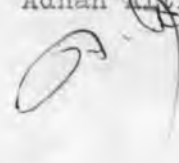
Üye

Osman Şimşek

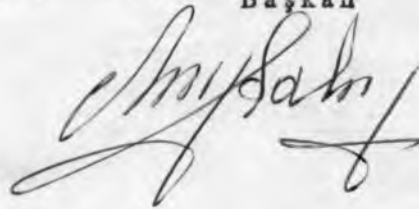
Üye

Adnan Altın

Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

G/T.